

gánélet keservei, egy néhány vonással megrajzolt nagyváros, az emberi kapcsolatok szövevénye. A lírai én reflexiói következetesen kontroll alatt tartják e terepet, akár vallomásos, kitárulkozó szövegről van szó (az *Így nyersz* szövegfolyma, a nagyszerű *A lány rész* ciklus versei), akár a fotografikus emlékezet próbára tételéről és verse írásáról (*Negatív*).

Az *Állapotok* című ciklusban Szöllősi egzisztenciális szintre emeli versbeszédét. E versekben már gyakoribbak a személytelen-ség felé mutató gesztusok, az alaptémát tekintve viszont egyértelműen megerősítik a kötet kompozícióját: „Olyan egyedül van mellettetek, / ahogy ébred, ahogy előtör, és / ahogy fölenged, mint a szenvedés, / mely elbizonytalanít orvost, beteget. / De az talán a lényeg, hogy fölenged. / Önállóságra tör. Időt, teret igényel. / Másként a pusztulékony testeket / más testek mozdulatlansága mentené meg / az élettől” (*Állapotok* [8.], *Existentia*).

A kitűnő első kötet appendixe külön figyelmet érdemel; ebből olyan kép rajzolódik ki, amely egy olvasott, sokféle érdeklődésű poétáról tanúskodik, lábjegyzetként is sokatmondóan. Várjuk a folytatást.

SÜTŐ CSABA ANDRÁS

(*Parnasszus Könyvek, Budapest, 2010, 88 oldal, 980 Ft*)

KELEMEN LAJOS:

Föltett igaz

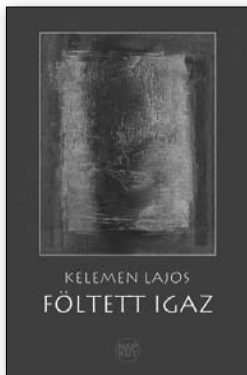
Kelemen Lajos új verseskötete mindenképp érdekes olvasmányélményt jelenthet azoknak, akik szeretik a kissé bölcselkedő, filozofikus hangvételű költészetet. Miként azt a kötet címe is sugallja, a költő feltételezi, hogy amit mond, annak igazságértékkel kell rendelkeznie, habár szerényen meghagyja annak lehetőségét is, hogy költői szavai esetleg csupán számára igazak.

Kelemen költeményeinek stílusa nem válik el a szerző esszéista munkásságának stílusától – a lírai beszélő valamiféle bölcsesség birtokában, ám mégis szerényen, visszafogottan nyilatkozik meg. A kötet öt, nagyjából azonos terjedelmű ciklusra tagolódik. Az első ilyen a *Napsoda* című egység, melyben főként bibliai utalásokat tartalmazó versekkel találkozhatunk. A következő, *Történet* címet viselő ciklus folytatja a megkezdett biblikus hangvételt, de egy narratíva laza váza is kibontakozik benne. A harmadik, *Műsor* című egység versei kevésbé szakrálisak, sokkal inkább a mindennapok városi életét ábrázolják, s helyenként mintha áthajlanának a szakrálisból a profánba. A negyedik egység a *Mi, itt a kép szélén* címet kapta, s megítélésem szerint versei nem egyébről szólnak, mint az általában vett költő visszás helyzetéről napjaink

posztmodern korában. Ehhez a visszás helyzethez a ciklus végén egy sajátos világvége-vízió is társul, amely ismételten csak a biblikus hagyományt látszik megidézni. A kötet utolsó egysége a *Signum pacis* című ciklus, amely mintha valóban a béke jeleként kívánna megnyilatkozni. Kelemen beszélője itt a profánból és a mindennapok visszásságaiból, borzalmaiból kísérel meg visszatalálni a szakralitáshoz, többek között a természet szentségéhez, s teszi mindezt olyan motívumokon keresztül, mint a hegymászó, egy ló árnyéka vagy a szőlőhegy, vagy akár Berzsenyi, a niklai remete megidézése révén. Az utazás itt lényegében lezárul, s a költő voltaképpen ugyanoda jut vissza, ahonnan elindult – valamiféle tiszta lírai beszédhez, az embert a természettel és önmagával harmóniába hozó bölcsességhez, amelynek elérése persze, mint bármely költői vállalkozás esetén, itt is kérdéses lehet.

Nem mondhatjuk egyértelműen, hogy Kelemen Lajos beszélője a kötet végére eléri az áhított békét, pusztán kísérletet tesz rá; mi, olvasók pedig csupán remélhetjük, hogy ez sikerül neki. A lírai

beszéd éppen azért *föltett igaz*, mert kimondásakor még nincs garantálva senki számára, hogy valóban *igazzá* is válik pusztán azáltal, hogy a költő feltételezi: saját szavai igazságértékkel kell hogy bírjanak. Az igazságba vetett hit persze végig megmarad, még a legpesszimistább hangulatú versekben is, ez pedig talán elég ahhoz, hogy a szövegek valóban képesek legyenek igazzá válni olvasójuk számára. Hiszen elsősorban azon múlik, egy irodalmi műalkotás *igaz-e*, hogy

az olvasó elhiszi-e, amit a költő mond vagy mondani akar, igazságértéket tulajdonít-e az olvasott szövegnek.

Mindent egybevetve úgy vélem, Kelemen Lajos prominens esszéírói munkája mellett olyan irányvonalat képvisel a kortárs magyar költészetben, amelyre napjainkban kevés példa akad, és amelyre mindenképpen szüksége lehet az olvasónak. A *Föltett igaz* című kötet, mint a szerző legfrissebb lírai munkája, jól illeszkedik ebbe az irányvonalba. Ez az irányvonal, ha lehet így nevezni, egyfajta szakrális, bölcséleti költészet, amely nem kevesebbet vállal, mint hogy megkísérel felettes igazságokat közvetíteni olvasója felé. Kelemen job-

bára mellőzi az ironia napjainkban oly divatos alakzatát, s még ha néhány vers erejéig el is megy a profán irányába, minden szövegében megmarad egyfajta szakralitás. Ő még az a fajta költő, aki nem pusztán öncélúan játszani akar a nyelvvel, mellőzve a jelentést, hanem valóban akként akarja használni, ami – médiumként, mégpedig olyan médiumként, melyen keresztül igaz állításokat lehet tenni a valóságról. A kötet versei feltehetőleg sikeres s nem kevésbé mély állításokat képesek tenni a minket övező világról. Pusztán rajtunk, olvasókon múlik, vajon elfogadjuk-e őket igaznak.

KÁNTÁS BALÁZS

(*Napkút Kiadó, Budapest, 2010,*
128 oldal, 1290 Ft)

111 vers a Sóvidékről

„Értelme legyen ittmaradni” – olvasható a korondi költő, Ambrus Lajos *Mindig* című versében. A szöveg utalásrendszerével – legyen az akár a személyes emlékezés vagy a keresztény örökség tere – a létezés próbálja megragadni: a különböző sorsokban, térben és időben való jelenlétet. De hol lehet a versrészletben foglalt „itt”? Hol van az a hely, amely jelentéssé teszi az egyes életet?

A keresett hely a szülőföld, melyre a fent kiragadott költemény egy helyütt explicite utal is. A szülőföld, az otthon az a térben, időben és az emberi emlékezetben felsejlő értelem, amely eredet és állandó vonatkoztatási mező. Az Ambrus-vers „szülőföldje” tehát a Sóvidék, a Székelyföld egyik kisrégiója, amely az egész kötet tartalmi origóját képezi, s azon belül is minden biznnyal Korond.

A Katona Éva által összeállított antológia huszonhét szerző költeményeit fűzi egybe, melyeknek alapélménye tehát a Sóvidék világa. A gyűjtemény szerzeményei eltérő témában, műfajban, formában íródtak, tekintetük célpontja mégis közös. Más-más nézőpontok képei vetülnek rá egy olyan vászonra, amely otthona, inspiráló közege a kötet változatos darabjainak.

A *111 vers a Sóvidékről* borítóján s a kötet lapjain Páll Lajos költő és képzőművész jól komponált rajzai láthatók. Az illusztrációk a szöveges elemekkel szorosan összefonódnak, mintegy kiegészítve vagy folytatva azokat. A válogatás gondos munka eredménye, s egyben főhajtás a Sóvidék mint szűkebb pátria, illetőleg maga az irodalom, a költészet előtt. Ezt a teljesítményt teszik tartalmilag és esztétikailag még teljesebbé Páll Lajos alkotásai.